

Princezna, která si vzala největšího Krále

O svaté Anežce České – princezně, řeholnici a patronce naší země

Věk:

Program je určen pro žáky přibližně 1. – 6., 7. tř., (příp. 8. a 9. tř.) - jednotlivé body je nutno přizpůsobit věku dětí (např. u 1. – 2. tř. vynecháme předpovědi pro Anežčin život), klíče jako symbol svobody s odkazem na Sametovou revoluci zase spíš použijeme pro žáky vyššího stupně, žákům 7. tř., příp. 8. – 9. zase nemusíme dávat obrázky urozených a neurozených, ale rozšíříme povídání o podílu sv. Anežky na znovuzískání svobody

Prostor:

Žáci by měli sedět v kruhu, kde by měl být dostatečně velký prostor na kulatý ubrus, na který se budou postupně přikládat věci. Anebo mohou sedět v lavicích a jednotlivé věci budeme přidávat na vyvýšený stůl (katedru).

Cíle:

Děti se seznámí s životem sv. Anežky České

Děti se učí nahlas vyslovovat své názory a respektovat se navzájem

Děti by měly na základě vyprávění o životě sv. Anežky poznat, že není důležité a dobré dělat rozdíly mezi lidmi, ale naopak tyto rozdíly stírat tím, že budou bez rozdílu druhým pomáhat.

Pomůcky:

papírová koruna, kousek vzácné látky, vějíř, hnědá (černá) látka s provazem jako znamení řeholního hábitu, ovečka, hvězda, berla (např. vymodelovaná z drátu, nebo provázek či stuha, z které se berla znázorní), klášter (kostel), vytištěné obrázky – vitráž se symboly sv. Anežky, znak křižovníků, vyobrazení Anežky (např. z prezentace PowerPoint „Anežka ve výtvarném umění“), černý šátek (může být i průsvitný)

- Podle věku - rozstříhané věty – předpovědi pro život Anežky, rozstříhané obrázky z listu P13 - Urození a neurození, svazek klíčů

Postupně budeme na bílý ubrus přidávat věci – různé symboly, předpovědi na lístcích či obrázky – do toho můžeme zapojit děti.

Postup:

Představení se a uvedení do tématu:

- Chci vám představit významnou postavu z dějin naší země – **patronku** (osobnost, ke které se národ obracel v dobách, kdy prožíval nějaké těžké období nebo ohrožení) českého národa: sv. Anežku Českou – Anežku Přemyslovnu
- seznámíme se s jejím životním příběhem a s tím, jak ovlivnila život v naší zemi nejen v době, kdy žila

Posaďte se, příběh Anežky České začíná ...

Vyzveme žáky, aby se pohodlně, ale pevně usadili na židlích, neboť se přesuneme o víc jak 800 let zpátky v dějinách naší země – do doby, která vypadala jinak než naše, lidé chodili jinak oblečení, a vládl tehdy na Pražském hradě král ...

Narození

➤ Převyprávíme legendu a během vyprávění položíme na zem bílý kulatý ubrus. Poté dáme dětem na papírcích rozstříhané předpovědi. Na ubrus také při vyprávění dáme hvězdu a ovečku. Necháme dětem chvíli, aby si každý potichu přečetl předpověď, kterou dostal. Vyzveme děti, aby dávaly dobrý pozor, a když si budou myslet, že zrovna v příběhu povídáme o té předpovědi, kterou drží v ruce, tak ten lísteček položí na ubrus.

① Anežka se narodila: před 800 lety – leden roku 1211 – Pražský hrad – Přemysl Otakar I. + Konstancie

Legenda – v noci se strhla silná bouře – víchř, blesky – všichni se báli. Když se ale dítě nad ránem narodilo, všude bylo ticho a zemi pokrýval bělostný sníh (ubrus), nebe bylo bez mráčku a objevila se jasná hvězda (přiložte hvězdu). Lidé se divili tomu znamení a ptali se, jaké to dítě asi bude (rozdat předpovědi). Narodila se královská dcera – princezna (papírová korunka). Dostala jméno Anežka (Agnes, řec. Čistá, svatá, z latiny: beránek, ovečka)

Anežka se narodila do královské rodiny - koruna

➤ Vezmeme do ruky papírovou korunu a zeptáme se, kdo korunu dřív nosil. Předáme ji nějakému dítěti a vyzveme je, aby si ji podávaly kolem dokola, kdy si ji každý může posadit na hlavu a říct, co by dělal jako král nebo královna. Asi ne všechny odpovědi budou „pěkné“, pokud nebudou úplně nevhodné, nekomentujeme. Můžeme je shrnout v tom smyslu, že Anežka byla vychovávána, aby byla jednou dobrou křesťanskou královnou, proto věděla, že ne všechno si může král či královna dovolit.

① Anežčin otec – král Přemysl Otakar I. byl velmi schopný král – zajistil českým zemím dobré postavení mezi ostatními evropskými zeměmi, zajistil tím mír a lepší životní podmínky pro lidi. (korunu dáme na ubrus)

Anežka byla vychovávána tak, aby se v budoucnu mohla stát dobrou křesťanskou královnou.

- Na ubrus položíme vzácnou látku a vějíř a po chvíli hnědou nebo černou látku a provaz.

Urození a neurození

① Všichni ale nenosili takové krásné oblečení – středověká společnost se rozdělovala na urozené a neurozené lidi – můžeme to poznat právě podle oblečení – Anežce se toto rozdělení nelíbilo, protože nebylo spravedlivé a pravdivé – později se i kvůli tomu rozhodla pro život v klášteře, kde si oblékla prostý oděv, který připomínal oblečení chudých lidí (látka + provaz).

- Obrázky „Urození a neurození“ děti rozdělí kolem koruny – kdo patří k bohatým (ke krásné látce), kdo k chudým (k látce znázorňující řeholní oděv).

Anežčin život

① Už ve 3 letech byla poprvé zasnoubená polskému knížeti Boleslavovi – a spolu se svojí starší sestrou Annou byla poslána na výchovu do polského cisterciáckého kláštera v Třebnici, který nechala postavit sv. Hedvika, maminka budoucího ženicha, a která také dohlížela na její výchovu (podle některých pramenů byla Anežčinou pratetou). Její snoubenec ale zemřel, a tak se vrátila zpátky domů. Doma však dlouho nezůstala. Byla poslána do kláštera sester premonstrátek v Doksaněch (6 let). Tady se naučila psát, zpívat, vařit, vyšít, ale také úctě k Bohu, lidem a k zemi. Tady byla šťastná. Její otec ale vyjednal nové zasnoubení – se synem německého císaře Fridricha II. Anežka byla proto poslána do Vídně k císařskému dvoru, aby se naučila dvorským způsobům – tady se jí ale nelíbilo – samé slavnosti, hostiny, přepych – a za hradbami bylo tolik bídy a chudoby! Setkává se zde s učením Františka z Assisi a jeho kamarádky Kláry (kteří hlásají naprostou chudobu a pomoc a lásku všem bez rozdílu).

Ze svatby ale nakonec díky intrikám sešlo - Anežce je 14 let a vrací se do Prahy. A v Praze Anežka víc poznává řeholní život sv. Františka a sv. Kláry (v r. 1224 totiž do Prahy přišli minorité, kteří patří do řádu sv. Františka). Později se pak s Klárou staly velkými kamarádkami, a to i přesto, že se nikdy osobně nesetkaly.

- Zeptáme se dětí, jak se mohly poznat, když se ve skutečnosti spolu nesetkaly? (dopisy, napsaly si několik dopisů, dochovaly se však pouze 4 dopisy od sv. Kláry)

① Sešlo i z další plánované svatby s anglickým králem Jindřichem III. Pak přišla ještě jedna nabídka k sňatku – od samotného císaře Fridricha – a Anežka ji se svolením papeže a svého bratra krále Václava odmítla, vybrala si totiž za ženicha většího Pána, než je císař, vybrala si Krále světa. Anežka nastoupila svoji novou životní cestu. Zřekla se života v bohatství u dvora, odmítla sloužit politickým zájmům svého rodu a volí řeholní život v klášteře, v chudobě.

Klášter

- Na ubrus položíme klášter.

① 1231 zakládá klášter a roku 1234 do něj sama vstoupila

Vypráví o tom krásná *legenda*:

Anežka vyšla z Hradu oblečená jako královská nevěsta směrem k Vltavě, vedená svým bratrem králem. V polovině mostu si sundala z hlavy korunku a ostatní znaky královské důstojnosti a přešla ke své nové rodině – k bratrům sv. Františka – a ti si ji odvedli do kostela sv. Haštala. Tady si svlékla svoje nádherné královské šaty, oblékla si chudé řeholní roucho a nechala si ostříhat své krásné dlouhé zlaté vlasy. Všichni, kteří u toho byli, úplně strnuli úžasem – a zpráva o tom se rychle rozlétna po celé Evropě.

Vitráž – obrázek

➤ Jaké symboly malíř Anežce přimaloval? Proč? Na ubrus položíme symboly, které tam ještě nejsou – obrázek řádu Křižovníků s červenou hvězdou, lilii a berlu (tu můžeme mít již z něčeho vyrobenou, nebo mám připravený provázek i stuhu a některé dítě ji na ubruse znázorní).

1. Koruna

2. Řeholní hábit

3. **Kostel** = klášter, špitál – ze svého věna nechala postavit ženský i mužský klášter (unikátní dvojklášterí) + špitál (o nemocné se zde staralo špitální bratrstvo, ze kterého vznikl jediný mužský řád, který má výlučně český původ a který založila žena a měl své centrum vždy v Praze – řád Křižovníků s červenou hvězdou – obrázek)
4. **Berla** = odznak abatyše „ředitelky“ kláštera – tento titul nepřijala – nechala si říkat starší sestra. Sama s láskou vykonávala všechny práce – ošetřovala nemocné, prala, vařila, topila, zašívala prádlo. Nechtěla druhým vládnout, ale sloužit!
5. **Beránek** = obrazem beránka si křesťané připomínají Ježíše Krista, který pomáhal chudým a nemocným a přinášel lidem mír a radost – Anežka chtěla Ježíše v této lásce napodobovat. Usmířila také svého bratra krále Václava s jeho synem Přemyslem Otakarem II. na půdě svého kláštera. Také ukazuje na latinský význam jejího jména (ona sama se narodila na svátek sv. Anežky Římské).
6. **Lilie** = krásná květina s výraznou vůní – pro křesťany představuje „vůni krásného člověka“ = dobré srdce, laskavost

Celý obraz = obraz Anežčina království – lidé byli rozděleni na bohaté a chudé – Anežka to ale nerozlišovala a snažila se rozdíly zmenšovat tím, že sama se starala o nemocné i trpící, byla dobrou sestrou všem sestrám v klášteře a pomáhala svými radami i ostatním lidem (jak urozeným, tak prostým lidem)

➤ Rozlišujeme lidi také dnes? Je to také podle oblečení?

Máme dnes někoho, kdo se stará o nemocné, o chudé? Pomáháme nějak i my?

➤ Při následném vyprávění překryjeme celý obraz černým šátkem. A poté položíme na šátek obrázky s vyobrazeními sv. Anežky.

① Anežka se péčí o druhé lidi úplně vyčerpala – v klášteře prožila téměř 50 let. Zemřela vyčerpáním a hladem (černý šátek zakryje celý obraz). Její tělo bylo uloženo v klášterním kostele. Pak bylo několikrát přemístěno kvůli povodním a ukryto před husity, časem se ale ztratily záznamy o tom, kde je uloženo. V 15. století se objevilo proroctví, že v Čechách nastane mír a dobré časy, až bude nalezen hrob Anežky. Toto proroctví si lidé připomínali, když bylo zle, celá století (obrázky položit na černý šátek).

1989

➤ Na shrnutý černý šátek položíme kanonizační obraz ke Svatořečení Anežky České. Při vyprávění o Sametové revoluci zacinkáme klíči, které pak položíme na celkový obraz.

① Anežka byla svatořečena 12. 11. 1989 v Římě. (blahořečena 1874 – papež Pius IX. = úřední potvrzení úcty)

Máme u nás 2 ostatky sv. Anežky (pocházejí ze španělského královského paláce Escorialu = dar španělského krále z roku 1989) – dolní čelist – jedna část je součástí svatovítského pokladu, druhou část vlastnili křížovníci ve Vídni a darovali ji do Prahy.

V listopadu 1989 při Sametové revoluci (zacinkání klíči), která vrátila lidem svobodu, se věřilo, že ty, kteří s květinami a rozžatými svícemi stojí proti po zuby ozbrojeným policistům, chrání a vede svatá Anežka. Dokládají to i slova prezidenta Václava Havla, které napsal v roce 2011, těsně před svou smrtí: Milá Anežko, děkujeme Ti, že jsi nad námi držela ochrannou ruku 25. listopadu 1989 (pontifikální mše svatá u příležitosti kanonizace sv. Anežky – katedrála sv. Víta, celebroid kardinál Tomášek, který potvrdil, že církev stojí za lidem, první obří demonstrace na Letné 800 tisíc lidí). Prosíme Tě, měj ruku i nadále připravenou, třeba ji ještě budeme potřebovat.

Lidé více jak 40 let žili v nesvobodě, kdy vládli komunisté – nemohli svobodně studovat, cestovat, pracovat, veřejně vyznávat své náboženství, společně vytvářet společenství, plno lidí bylo tajně hlídáno a odposloucháváno Stb (starší děti už budou vědět, co to znamená, můžeme se zeptat), plno lidí bylo pronásledováno a ve vězení, ..., a tak hodně lidí se to snažilo změnit, ale ukončila to až Sametová revoluce.

➤ Starších dětí se můžeme, za co můžeme být rádi, co nám přinesla svoboda po pádu komunismu?

Anežčin odkaz

Pečujte o mou zemi – je to vaše vlast!

Existují i jiné hodnoty než moc a bohatství - ...

➤ Na závěr přiložíme papír s textem „Pečujte o mou zemi – je to vaše vlast!“

O jaké jiné hodnoty, než jsou moc a bohatství, se Anežka snažila? (myslet na druhé, projevit jim lásku, blízkost a solidaritu, ...) Vidíme, zažíváme je dnes mezi sebou?